

PILIE TINĖS VISUOMENĖS ORGANIZACIJŲ GRUPĖ (III GRUPĖ)

EESRK narės veiklos ataskaita

2025 m. spalio – 2026 m. rugsėjo mėn.

Dovilė Juodkaitė

Lietuvos atstovė Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitete

Vilnius, 2026 m. rugsėjis

Ataskaitinio laikotarpio apžvalga

2025 m. rugsėjo 29 d. Tarybos sprendimu (ES) 2025/2044 kaip Lietuvos negalios organizacijų atstovė buvau paskirta 2025–2030 m. kadencijai Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitete (EESRK). Kadencija trunka iki 2030 m. rugsėjo 20 d. Tai mano antroji kaip EESRK narės kadencija.

Ataskaitiniu laikotarpiu tęsiau Lietuvos pilietinės visuomenės atstovavimą EESRK Pilietinės visuomenės organizacijų grupėje (III grupė). Darbe daugiausia dėmesio skyriau žmogaus teisėms, žmonių su negalia lygybei ir savarankiškam gyvenimui, apsaugai nuo smurto ir diskriminacijos, lygiateisei prieigai prie paslaugų bei prasmingam pilietinės visuomenės dalyvavimui formuojant ES politiką.

2025–2026 m. darbus tęsė ir prie atskirų darbo grupių veiklos bei nuomonių rengimo aktyviai prisidėjo mano, kaip EESRK narės, pakaitinė narė Judita Akromienė, Nacionalinio švietimo NVO tinklo direktorė.

Naujos kadencijos pradžia sutapo su intensyviomis ES diskusijomis dėl socialinių teisių, lygybės politikos ir pilietinės visuomenės atsparumo. Dalyvavau komiteto posėdžiuose, plenarinių sesijų darbe, nuomonių rengimo ir svarstymo procesuose, teikiau ekspertines pastabas bei palaikiau ryšį su Lietuvos ir Europos žmonių su negalia organizacijomis.

Svarbiausi ataskaitinio laikotarpio akcentai

- nuoseklus žmonių su negalia teisių ir prieinamumo principų įtraukimas į EESRK socialinės politikos diskusijas;
- ekspertinis indėlis rengiant ir aptariant nuomones lyčių lygybės, reprodukcinės sveikatos ir apsaugos nuo smurto temomis;
- dėmesys savarankiškam gyvenimui, deinstitutionalizacijai ir kokybišioms bendruomeninėms paslaugoms;
- Lietuvos pilietinės visuomenės pozicijų perteikimas Europos lygmens partneriams;
- pasirengimas Lietuvos pirmininkavimui ES Tarybai 2027 m. ir galimoms EESRK tiriamosioms nuomonėms.

1. Darbas EESRK ir atstovavimas

Darbas EESRK Biure

Naujosios EESRK kadencijos pradžioje buvau paskirta Komiteto biuro nare, atstovaujant Lietuvos delegaciją, ateinantiems 2,5 metų. EESRK biuras yra Komiteto politinius sprendimus priimančias organas. Jis nustato EESRK tikslus, strategines kryptis ir prioritetus, tvirtina darbo programą, taip pat organizuoja ir koordinuoja Komiteto struktūrinių darinių veiklą.

Veikla EESRK sekcijose

2025–2027 m. dalyvauju trijų EESRK sekcijų veikloje: Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės (SOC), Išorės santykių (REX) ir Bendrosios rinkos, gamybos ir vartojimo (INT).

Kiekviena sekcija turi 8-9 posėdžius per metus, kurių metu diskutuojamos nuomonės. Dalyvaudama posėdžiuose žodžiu ir raštu teikiau pastabas dėl darbinių dokumentų turinio, ypač įvertinant žmogaus teisių apsaugos ir realizavimo, pažeidžiamų grupių poreikių įvertinimo, interesų užtikrinimo, nediskriminavimo, įtraukties ir prieinamumo aspektais.

Darbas Grupėje dėl pagrindinių teisių ir teisinės valstybės principų (FRRL).

Nuo 2025 m. spalio mėn. toliau tęsiu darbą Grupėje dėl pagrindinių teisių ir teisinės valstybės principų (FRRL).

Naujosios EESRK kadencijos pradžioje ateinantiems 2,5 metams buvau paskirta šios grupės vicepirmininke. Šios pareigos sustiprina mano galimybes prisidėti prie EESRK veiklos žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės srityse.

Grupė atlieka pagrindinių teisių, demokratijos ir teisinės valstybės principų laikymosi vertinimus, tai daroma lankantis visose ES valstybėse narėse ir šalyse kandidatėse palaikant ryšius su jų pilietine visuomene, siekiama atkreipti dėmesį į tendencijas Europoje ir sudaryti sąlygas konstruktyviam visų suinteresuotųjų subjektų dialogui.

2025 - 2026 m. laikotarpiu dalyvavau 6-iose FRRL organizuotuose klausymuose ir posėdžiuose, 2026 m. gegužės 5-6 d.d. dalyvavau darbiniam vizite-misijoje į Čekiją.

Taip pat 2026 m. rugsėjo 2 d. įvyko FRRL grupės prezidento ir 2 viceprezidentų oficialus vizitas-susitikimas su ES Pagrindinių teisių agentūros (FRA) atstovais Vienoje, Austrijoje.

Taip pat dalyvauju **ES ir Sakartvelo pilietinės visuomenės platformoje**.

Nuo 2021 m. esu EESRK kategorijos „Visuomeninė veikla“ narė, o 2025–2026 m. tęsiau darbą šiame struktūriniame darinyje. Kategorija vienija Pilietinės visuomenės organizacijų ir Darbdavių grupių narius, nacionaliniu ir (arba) Europos lygmeniu atstovaujančius fondams, asociacijoms, NVO ir kitoms visuomeninės veiklos organizacijoms.

Nuolatinės darbo kryptys

- žmonių su negalia teisių apsauga ir JT Asmenų su negalia konvencijos įgyvendinimas;
- lygybė, nediskriminavimas ir apsauga nuo smurto;
- savarankiškas gyvenimas, prieinamas būstas ir bendruomeninės paslaugos;
- prieiga prie teisingumo ir procesinių sąlygų pritaikymas;
- prieinamumas, skaitmeninės technologijos ir dirbtinio intelekto poveikis;
- pilietinės visuomenės erdvė ir organizacijų įtraukimas į ES sprendimų priėmimą.

2. Indėlis į EESRK nuomones

SOC/848 „My Voice, My Choice: už saugų ir prieinamą abortą“

2025 m. spalį–lapkritį prisidėjau prie nuomonės rengimo, buvau šios darbo grupės prezidentė. Teikiau pastabas dėl lyčių lygybės, žmogaus teisių, prieinamos informacijos ir paslaugų bei moterų su negalia patiriamų papildomų kliūčių. Akcentavau, kad reprodukcinės sveikatos paslaugos turi būti fiziškai, informacine ir komunikacine prasme prieinamos, o sprendimai – grindžiami laisvu ir informuotu sutikimu.

Nuomonė priimta 2026 m. sausio 21 d. EESRK 602-ojoje plenarinėje sesijoje. Joje EESRK išreiškė paramą Europos piliečių iniciatyvai ir pabrėžė, kad saugios ir teisėtos sveikatos priežiūros ribojimas gali būti institucinės smurto dėl lyties formos dalis.

SOC/850 „Užimtumo kokybė ir darbo sąlygos“

EESRK svarstant šią nuomonę akcentavau poreikį įtraukti ir atliepti asmenų su negalia poreikius darbo rinkoje, užtikrinant jiems prieinamas ir tinkamas darbo sąlygas. Nuomonė priimta 2026 m. kovo 18 d. 604-ojoje plenarinėje sesijoje.

SOC/849 „Lygybės sąjunga: 2026–2030 m. LGBTIQ+ lygybės strategija“

Dalyvaudama svarstymuose rėmiau sankirtinės diskriminacijos perspektyvą ir poreikį lygybės politiką įgyvendinti praktiškai – užtikrinant prieinamumą, patikimus duomenis, tinkamą finansavimą ir veiksmingą apsaugą nuo neapykantos bei smurto. Nuomonė priimta 2026 m. balandžio 29 d. 605-ojoje plenarinėje sesijoje.

SOC/854 „Konversijos praktikų uždraudimas Europos Sąjungoje“

Buvau šią nuomonę rengusios tyrimo grupės narė. EESRK paragino Europos Komisiją pasiūlyti teisiškai privalomą konversijos praktikų draudimą visoje ES, apimančią tiek tokių praktikų vykdymą, tiek jų reklamą, ir pripažinti jas neapykantos nusikaltimais. Nuomonė priimta 2026 m. balandžio 29 d. 605-ojoje plenarinėje sesijoje.

TEN/857 – Keleivių, turinčių vienkartinį bilietą, apsauga

Buvau šių nuomonių rengusios tyrimo grupės narė. Nuomonėje siūloma stiprinti keleivių apsaugą, kai kelionė apima kelis traukinius ar vežėjus, bet bilietai įsigijami vienu sandoriu. EESRK remia galimybę praleidus jungiamąjį reisą tęsti kelionę kitu traukiniu, automatines kompensacijas ir išlaidų grąžinimą, taip pat prieinamą informaciją apie kelionės sutrikimus ir keleivių teises. Ypač pabrėžiami žmonių su negalia, riboto judumo, vyresnio amžiaus ir ribotus skaitmeninius įgūdžius turinčių keleivių poreikiai.

Darbas Dialogo su pilietine visuomene grupės veikloje

Kaip EESRK narė dalyvavau Dialogo su pilietine visuomene grupės 2 susitikimuose (2026 m. gegužės 21 d. ir liepos 7 d. – Pilietinės visuomenės pasirengimas skaitmeninei ir dirbtinio intelekto erai).

Ataskaitiniu laikotarpiu taip pat sekiau EESRK darbą dėl ES strategijos dėl žmonių su negalia teisių iki 2030 m. stiprinimo ir dėl priverstinės moterų su negalia sterilizacijos panaikinimo. Šiose temose nuosekliai kėliau teisinio veiksnio, laisvo ir informuoto sutikimo, apsaugos nuo diskriminacijos ir ES lėšų sąlygiškumo klausimus. Net ir nebūdama studijų grupių narė, teikiau pasiūlymus/pakeitimus EESRK nuomonėms Plenarinėse sesijose, kuriose siekiau atliepti asmenų su negalia poreikius, prieinamumo reikalavimus. Pvz. teikiau pasiūlymus nuomonėms SOC/851 „Žmonių su negalia socialinė įtrauktis ir savarankiškas gyvenimas pasitelkiant kokybiškas specializuotas socialines paslaugas“, INT/1113 „Pernelyg intensyvus turizmas, trumpalaikė nuoma ir vietos gyventojų išstūmimas“, ECO/696 „ES politikos darbotvarkė, skirta gyventi tinkamiems miestams“, kad jose būtų konkrečiai įvardinti asmenų su negalia poreikiai ir konkrečios priemonės jiems užtikrinti, kt.

3. Pasirengimas Lietuvos pirmininkavimui ES Tarybai

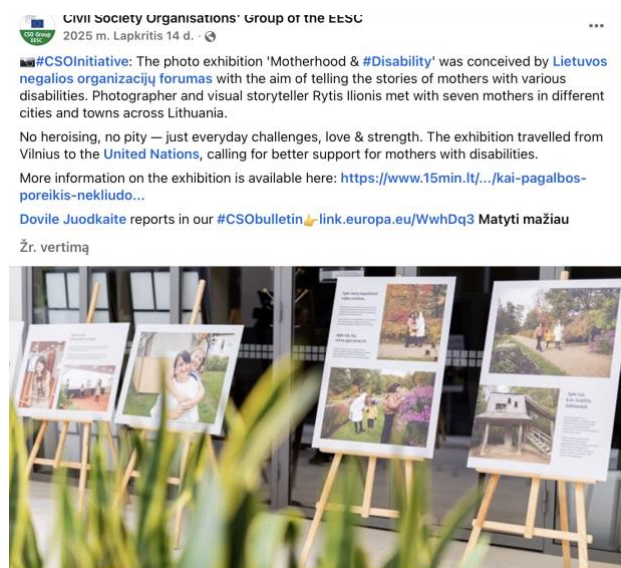
2026 m. prisidėjau prie pasirengimo Lietuvos pirmininkavimui ES Tarybai 2027 m. ir EESRK tiriamųjų nuomonių temų aptarimo. Vertindama siūlomas kryptis pabrėžiau, kad socialiniai, žmogaus teisių ir prieinamumo aspektai turi būti integruoti į visas politikos sritis – nuo gynybos pramonės ir inovacijų iki demokratinio atsparumo, viešųjų paslaugų ir pilietinės visuomenės dalyvavimo.

Šis darbas sudarė galimybę iš anksto stiprinti Lietuvos institucijų ir organizuotos pilietinės visuomenės dialogą bei geriau išnaudoti EESRK ekspertinį vaidmenį pirmininkavimo laikotarpiu.

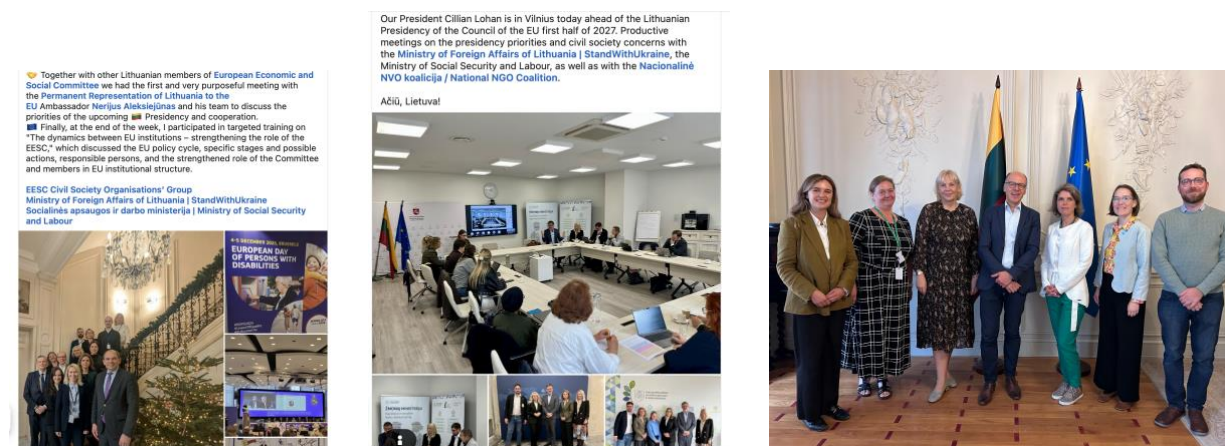
4. Komunikacija ir veiklos sklaida

Informacija apie EESRK veiklą ir aktualias ES žmogaus teisių temas buvo perduodama Lietuvos žmonių su negalia organizacijoms, partneriams ir suinteresuotoms institucijoms. Dalyvaudama susitikimuose ir viešose diskusijose aiškinau EESRK nuomonių reikšmę nacionalinei politikai, dalinausi rekomendacijomis ir kviečiau organizacijas aktyviai teikti savo patirtį bei siūlymus.

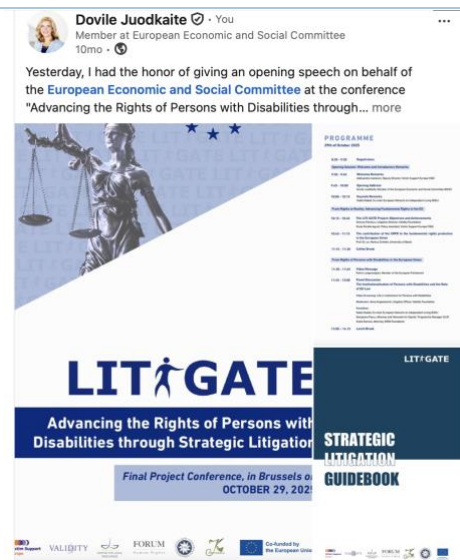
Pilietinės visuomenės organizacijų grupės lapkričio mėn. naujienlaiškio mėnesio iniciatyvos skiltyje pristačiau Lietuvos negalios organizacijų forumo parodą „Motinystė ir negalia“.

Pasirengimo Lietuvos pirmininkavimui ES Tarybai 2027 m. susitikimai.

2026 m. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto vardu pasisakiau konferencijoje „Asmenų su negalia teisių stiprinimas pasitelkiant strateginius teisminius ginčus“. Organizatorių „Validity Foundation“, kitų Europos organizacijų, dalyvaujančių svarbiame projekte, kuriuo siekiama stiprinti asmenų su negalia teises ES, dalyviai pristatė gerąsias advokacijos praktikas. Pristačiau EESRK darbą žmonių su negalia teisių srityje ir FRRL grupės išvadas, atskleidžiančias atotrūkį tarp teisės aktų ir jų įgyvendinimo, ypač užtikrinant prieinamumą, tinkamą sąlygų pritaikymą ir įtrauktį. Taip pat akcentavau būtinybę gerinti pagalbą nukentėjusiesiems, įgyvendinti Nukentėjusiųjų teisių direktyvą, stiprinti specialistų mokymus, užtikrinti skaitmeninių teisingumo sistemų prieinamumą ir plačiau taikyti strateginę bylinėjimąsi.

2026 m. rugsėjo 18 d. organizatorių kvietimu dalyvavau XXII tarptautiniame kriminalistų kongrese. “Kriminalistika ir teismo ekspertologija: mokslas, studijos, praktika”, kurio metu pristaciau EESRK ir Grupės dėl pagrindinių teisių ir teisinės valstybės veiklą bei Europos Komisijos priimtos Aukų teisių direktyvos pagrindinius aspektus. 2024 m. priimta mano kaip pranešėjos rengta EESRK nuomonė “Aukų teisių direktyvos peržiūra”.

Pasisakymai EESRK plenarinėse sesijose.

Kokie mano prioritetai ir nauji darbai:
 Naująją kadenciją esu paskirta Fundamental Rights and Rule of Law grupės viceprezidente, todėl šie klausimai tikrai bus mano širdyje ir darbuose. Žmogaus teisių ir teisinės valstybės principo gynimas šiuo metu yra vienas svarbiausių, kad Sąjūs narės ir ES nenukryptų nuo demokratijos ir žmogaus teisių, teisingumo ir saugumo, bei kitų ES vertybių.

Toliau tęsiu darbą ES – Gruzijos (Sakartvelo) pilietinės visuomenės grupėje, nes stiprinti pilietinę visuomenę, palaikančią ES vertybes ir kryptį yra sunkus, bet esminis dalykas.

Na, ir atstovaudama visą LT delegaciją dalyvausiu EESC Biuro, kuris atsakingas už bendrą komiteto valdymą, veikloje.

Kiti darbai sekiosioje ir darbo grupėse susiję su mano kompetencijų artemis: asmenų su negalia įtraukimas, nediskriminavimo ir teisių užtikrinimas visose srityse, aukų teisių stiprinimas, moterų teisių, ypač mergaičių ir moterų su negalia, apsauga, socialinis teisingumas, įtraukimas saugumas, kt.

#EESCPenary #CivilSociety

Show translation

5. Tolesnės veiklos prioritetai

2026–2027 m. prioritetai

- prisidėti prie ES strategijos dėl žmonių su negalia teisių įgyvendinimo ir naujo veiksmų etapo;
- stiprinti ES priemones, skirtas savarankiškam gyvenimui ir deinstitutionalizacijai;
- siekti veiksmingesnės apsaugos nuo smurto, priverstinių intervencijų ir sankirtinės diskriminacijos;
- plėtoti prieigos prie teisingumo ir procesinių sąlygų pritaikymo standartus;
- užtikrinti, kad skaitmeninė pertvarka ir dirbtinis intelektas būtų prieinami ir nediskriminuojantys;
- aktyviai įsitraukti į Lietuvos pirmininkavimo ES Tarybai 2027 m. darbotvarkę ir EESRK tiriamųjų nuomonių rengimą.

Dovilė Juodkaitė

EESRK narė
